Història de la filosofia

Nussbaum

Solucions · 2 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2026 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció B)

Exercici 1

Pregunta I

Sintetitzar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostri que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor/a** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 80 i 120 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i articulen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció B

Per assolir la màxima puntuació, cal que el resum exposi, d'una forma o altra, les idees següents:

(i) En aquest text es presenta una objecció al que el text anomena 'enfocament utilitarista' sobre la qualitat de vida en un país.

(ii) Segons es descriu, l'Utilitarisme considera que la qualitat de vida d'un país ve determinada pel grau en què es satisfan les preferències de la gent; i això, al seu torn, s'entén en termes d'allò que les persones manifesten quan se'ls demana.

(iii) L'objecció que es presenta és que l'enfocament utilitarista no té en compte que una persona pot adaptar o emmotllar els seus desitjos i les seves preferències a les expectatives dels altres, de forma que no desitgi allò que creu que no pertoca a la gent de la seva classe social, o del seu gènere, o de la seva raça. Per tant, l'utilitarisme no pot explicar que a vegades sigui injust que una persona no tingui accés a certes coses que no desitja, quan el fet que no les desitgi resulta del fet que s'ha vist empesa a adaptar les seves preferències per la pressió social.

En totes dues opcions, l'avaluació de la pregunta I s'ha de fer **de manera global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

Pregunta II

Identificar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostri la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció B

a) «preferències adaptatives»: les preferències que una persona té, que resulten del fet d'adaptar allò que voldria al que creu que s'espera que ella faci i vulgui.

b) «objectiu social»: allò que es considera un element que determina la qualitat de la vida en un determinat país o societat.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Explicar el sentit d'una determinada afirmació i les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor/a. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. Una bona resposta ha de saber indicar quin paper té aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor/a i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor/a defensa. A vegades, una exposició general i correcta del pensament del filòsof/a pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor/a justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció B

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta, adequadament, els punts següents:

(i) Caracteritzar què és l'*enfocament utilitarista* (tal com l'entén Nussbaum en aquest capítol i es descriu en el text): La qualitat de vida en un país està determinada pel grau de satisfacció dels desitjos i preferències dels seus habitants, i aquest grau de satisfacció queda reflectit en allò que la gent manifesta quan se'ls hi demana.

(ii) Explicar què són les preferències adaptatives (això està explicat en el text de l'examen; l'alumne/a ho ha d'explicar amb claredat i amb les seves pròpies paraules –fer paràfrasis del text, per ell mateix, no mostraria que l'alumne en té una bona comprensió).

(iii) Explicar per què l'existència de les preferències adaptatives presenta un problema per a l'enfocament utilitarista (entenent l'enfocament utilitarista de la manera que s'ha caracteritzat a (i)). De nou, aquest punt està explicat en el text de l'examen. Es tracta que l'alumne/a en mostri una bona comprensió explicant-ho amb cert detall, amb claredat i amb les seves pròpies paraules.

(iv) No és imprescindible per a obtenir la màxima puntuació, però serà meritori (pot afegir puntuació) si la resposta, com a part d'aclarir què és l'enfocament utilitarista, explica *alguna* de les altres objeccions que Nussbaum presenta a l'enfocament utilitarista (de nou, entès segons la caracterització de (i)): l'objecció que l'utilitarisme considera sols la suma de les satisfaccions, no directament que cadascú sigui tractat de forma justa; l'objecció que hi ha preferències que no són comparables; l'objecció que situacions com la de la *màquina del plaer* mostrarien que la satisfacció no és, en ella mateixa, allò que la gent vol i que allò que dona valor a una vida.

(v) No és imprescindible per a obtenir la màxima puntuació, però serà meritori (pot afegir puntuació) si la resposta explica com, segons Nussbaum, la Teoria de les Capacitats, a diferència de la Teoria Utilitarista, sí seria capaç d'explicar per què és injust que hi hagi persones que no puguin fer determinades activitats, encara que siguin activitats que aquestes persones no desitgen, quan això es deu al fet que s'han format preferències adaptatives. (Per exemple, el cas de Vasanti que, abans de rebre suport i formació, no experimentava insatisfacció pel fet de no tenir l'oportunitat de participar en la vida política; tot i que era objectivament un mal i una injustícia que no tingués l'oportunitat de fer-ho).

• En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta III s'ha de fer **de manera global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.

2. PAU 2025 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Exercici 1

Pregunta I

Sintetitzar breument el contingut del text.

[2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostri que l'alumne/a coneix els detalls de la filosofia de l'autor/a** (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (entre 90 i 130 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi de tot el text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en el nombre de paraules indicat, no ha de comptar contra l'alumne/a el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i articulen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne/a. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne/a no es limiti a enunciar idees, sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa o discursiva del text.

Opció A

Una resposta ha d'assolir la màxima puntuació si exposa, d'una manera o altra, les idees següents:

(i) En el cas de l'educació dels infants, cal que el govern actuï d'una forma diferent de com hauria d'actuar en molts altres casos: no sols ha de propiciar que els ciutadans tinguin determinades capacitats, sinó que ha d'assegurar que tinguin *funcionaments*.

(ii) El text ofereix diferents motius pels quals això és així: (a) la capacitat d'elecció dels infants és encara immadura. (b) Si l'Estat no hi intervé, pot ser que els pares els empentin a deixar els estudis. (c) L'educació, en el cas dels infants, els obre les portes de manera extraordinària per poder adquirir moltes capacitats com adults.

(iii) Sols estem justificats a fer que l'educació sigui obligatòria en el cas dels infants. En el cas d'adults, el correcte, en lloc d'obligar, seria sols intentar de convèncer.

Pregunta II

Identificar el **significat** de termes o expressions.

[1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne/a utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne/a utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostri la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A

a) «funcionament»: quelcom que algú és, o que algú fa.

b) «persuasió»: intentar que algú faci una determinada acció oferint-li raons per convèncer-lo, en lloc d'obligar-lo.

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Pregunta III

Explicar el sentit d'una determinada afirmació i les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor/a. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre l'afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor/a per fer aquesta afirmació. Una bona resposta ha de saber indicar quin paper té aquesta afirmació particular en el conjunt del pensament de l'autor/a i com aquesta afirmació es justifica a partir d'allò que l'autor/a defensa. A vegades, una exposició general i correcta del pensament del filòsof/a pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor/a justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A

Una resposta ha de tenir la màxima puntuació si tracta, adequadament, els punts següents:

(i) El projecte de Nussbaum a *Crear capacitats*: oferir una teoria bàsica de la justícia social. Trets bàsics de l'enfocament de les capacitats.

(ii) Rol central de la noció de llibertat d'elecció en la identificació de les capacitats bàsiques.

(iii) Explicar el sentit de la frase de la pregunta, identificant el sentit tècnic que hi tenen els termes *capacitat* i *funcionament*: els governs han d'assegurar no sols (a) que els infants tinguin la possibilitat (capacitat) d'anar a escola (sense cap disposició legal que els ho prohibeixi, i sense que hi hagi cap impediment material que pogués fer que, a la pràctica i de fet, no els fos possible anar-hi encara que volguessin), sinó, a més, (b) que els infants, de fet, van a escola (és a dir, tenen el *funcionament* d'anar a escola).

(iv) Explicar de quina manera dir que a cert grup de la població (els menors) se'ls pot restringir de forma significativa la llibertat d'elecció sembla contraposar-se a allò que defensa l'enfocament de les capacitats.

(v) Les raons per pensar que el cas de l'educació dels infants és especial: aquestes raons són les que es presenten en el mateix text. Es tracta que l'estudiant les expliqui de manera clara i amb les seves pròpies paraules.

(vi) Serà meritori (però no és necessari per tenir la màxima puntuació) que la resposta indiqui que rebre educació (especialment com a infant) és un funcionament *fèrtil*, en el sentit que és quelcom que algú fa i que dona lloc al fet que s'adquireixin moltes capacitats, en particular que s'adquireixin moltes *capacitats internes*.

• En les dues opcions, l'avaluació de la pregunta III s'ha de fer **de manera global**. L'alumne/a no té en absolut per què fer la seva explicació distingint el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera coherent les idees que s'hi indiquen.